

Каргіна Н.В.

Аспірантка кафедри загальної та диференціальної психології
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського

Email: lavanda_87@ukr.net.

Психологічне благополуччя особистості як запорука її професійної безпеки.

Статтю присвячено питанням психологічного благополуччя і професійної безпеки особистості. Переживання психологічного благополуччя, здоров'я, задоволеності, комфорту, щастя, в повсякденних уявленнях зазвичай асоціюються з володінням професійної безпеки, в умовах постійного наростання інформаційного перенасичення середовища стає дедалі привабливішим і потрібним в повсякденному житті переважної більшості соціуму.

Ключові слова: безпека, професійна безпека, психологічне благополуччя.

Постановка проблеми. Зростання емоційної та інформаційної напруги сучасного суспільства, збільшення кількості джерел реальної загрози, а також негативний вплив цих та інших факторів на людину яскраво виокремлює проблематику психологічного здоров'я та безпеки, яка потребує нагального розгляду. Все перелічене, в свою чергу, негативно впливає на плани, цілі та якості життя, благополуччя особистості, підвищує психологічну й професійну напругу, призводить до погіршення психічного та соціального здоров'я суспільства. Саме через це так важливо говорити про проблему професійної безпеки.

В контексті дослідження психологічного благополуччя особистості як центрального феномену нашого дослідження, виділяється ряд питань, які є цікавими, перспективними та необхідними для вивчення. Одним із них є співвідношення психологічного благополуччя та професійної безпеки особистості.

Саме наявність психологічного благополуччя дозволяє будувати свою взаємодію із навколишнім світом таким чином, щоб, здійснюючи контроль над дією зовнішніх і внутрішніх факторів, зберегти внутрішню цілісність й здатність до досягнення головної для себе життєвої мети [2]. Професійна безпека особистості,

ґрунтуючись на психологічному благополуччі, сприяє реалізації безупинного процесу сходження й провадження особової самоактуалізації, а її відсутність, породжуючи неблагополуччя і хворобу, тягне за собою неповноцінність особового розвитку і тенденції зниження життєвої результативності. При цьому даний процес має не лише просторову, але й тимчасову локалізацію [3].

Спираючись на праці інших дослідників [1], будемо розуміти під професійною безпекою особистості стан її психологічного благополуччя, можливий лише в умовах вільних від проявів психологічного насильства та зовнішніх загроз, що сприяють задоволенню потреб в особовому, довірливому, розуміючому спілкуванні і що забезпечують психічне здоров'я людини.

У свою чергу зазначимо, що психологічне благополуччя за своєю природою – первинне, адже особистість лише у тому випадку буде професійно реалізованою, коли зможе відчувати себе психічно здоровою, гармонійною, та цілісною, маючи внутрішні ресурси для самовдосконалення.

Різні аспекти психологічного благополуччя оптимізуються в залежності від актуальної життєвої ситуації. Досягають психологічного благополуччя тільки в тому випадку, якщо людина перебуває в процесі постійного життєвого пошуку, утвердження себе і самореалізації в соціумі, самоактуалізації й прагненні реалізувати своє призначення, - як екзистенційне так і професійне, - а також маючи та постійно поповнюючи внутрішні ресурси за рахунок із взаємодією із соціумом.

Первинним в даному випадку будемо вважати екзистенційне призначення, адже спочатку людина повинна вміти приймати дійсність такою, якою вона є, знаходячи в ній позитивні і негативні прояви, що потребують покращення сторони, оберігаючи від викривленого сприйняття життя, відкриваючи змогу для активного, раціонального розв'язання проблем особистості. Адекватне відображення законів буття ґрунтується як на здатності людини до раціонального, так і до інтуїтивного способу пізнання світу, що дозволяє поєднати усвідомлювані і неусвідомлювані елементи сприйняття. Разом з побудовою адекватної картини світу, в межах забезпечення суб'єктом особистої професійної безпеки важливим є встановлення

співвідношення вимогам ситуації наявних у неї речовин та енергії, виходячи з того, що їх надлишок так само несе небезпеку, як і їх нестача.

Низький рівень психологічної обізнаності, постійні нервові перевантаження, депресійні стани, погане самопочуття, напруженість в особистих та професійних стосунках, непорозуміння у колективі та багато чого іншого може стати джерелом психологічного насильства, що виступає своєрідним захисним механізмом однієї особистості й водночас чинником, що руйнує психологічну безпеку іншої людини. Важливо враховувати й той факт, що психологічне насилля може спричинити відповідну реакцію і запустити механізм руйнування соціальних контактів та професійної безпеки у всіх учасників конкретної ситуації. Потреба у професійній безпеці переважає в напружених ситуаціях, спонукаючи людину усі зусилля змобілізувати на боротьбу із загрозою, а зовсім не на навчання, роботу, розвиток й самовдосконалення.

Висновки. Професійна безпека пов'язана з особливостями, що мають особовий (внутрішній) характер, ніж з особливостями, що мають соціальний характер. При цьому взаємозв'язок між ознаками професійної безпеки та особливостями, що мають особовий характер, є прямою. Це означає, що особистість, котра прагне до одержання особистої користі, більш схильна до пережиття самої професійної безпеки та відчуття свого психологічного благополуччя. Професійна безпека пов'язана із особливостями зростання й розвитку, ніж з особливостями самозахисту.

Багатогранність та широку палітру представленості станів суб'єкта значно ускладнюють процес розуміння стан іншої людини і, відповідно, вимагає величезної роботи з його аналізу.

Наприкінці відзначимо, що особистість, яка розуміє свій і чужий психічний стан, має своєрідний психологічний інструмент, що дозволяє їй по-іншому дивитися на ситуацію, проаналізувати її, себе та іншого суб'єкта, підібрати способи розв'язання. Подібне володіння ситуацією дозволяє створити атмосферу довіри, сприяє збереженню професійної безпеки. Отже, припускаємо, що така особистість, яка здатна управляти своїми внутрішніми ресурсами, має цілісне уявлення про світ,

координує свою діяльність, може впливати на інших людей, володіє вищим рівнем психологічного благополуччя, ніж особистість, яка не володіє такою здатністю. Цілком зрозуміло, що розуміння власної значимості є важливим фактором у розвитку особистості, досягненні нею психологічного благополуччя, а отже й професійної безпеки.

Перспективою подальших розробок у даному напрямку є обґрунтування взаємозв'язків професійної безпеки особистості із рівнем психологічного благополуччя та впровадження цього у практичну діяльність, з метою її оптимізації. Корекція психологічного благополуччя може виявлятися у досягненні більшої психологічної незалежності через переосмислення здобутків, зростанні самоповаги та самоцінності, усвідомленні й прийнятті власної відповідальності за вибір професійної діяльності.

Література

- 1) Грачев, Г.В. Информационно-психологическая безопасность личности: состояние и возможности психологической защиты / Г.В. Грачев. – М.: РАГС, 1998. - 125 с.
- 2) Краснянская, Т.М. Психология обеспечения и самообеспечения безопасности: системно-смысловая трансспектива // Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета, 2011. – №4. – С.350-354.
- 3) Краснянская Т.М., Тылец В.Г. Время как интерпретационная категория психологического пространства безопасности личности студента // Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета, 2012. – №3. – С.221-225.